

ת"פ 62157/12/16 - מדינת ישראל נגד אליונורה טפליצקי

בית משפט השלום בקריית שמונה

ת"פ 62157-12-16 פרקליטות מחוז צפון- פלילי נ'
טפליצקי

בפני	כבוד השופטת רות שפילברג כהן
בעניין:	המאשימה
	מדינת ישראל
	נגד
הנאשמת	אליונורה טפליצקי

גזר דין

הנאשמת הורשעה, לאחר ניהול הוכחות, במקרים רבים של גניבה בידי עובד, עבירה על פי סעיף 391 לחוק העונשין.

כתב האישום, הכרעת הדין ורקע

1. בהתאם לכתב האישום ולהכרעת הדין, הנאשמת עבדה כמדריכה שיקומית מטעם חברה העוסקת במתן שירותי שיקום לנפגעי נפש. במסגרת זו שימשה במשך כתשע שנים כמדריכה שיקומית של המתלונן, תושב קצרין, יליד שנת 1944. במסגרת תפקידה, ביקרה הנאשמת על בסיס שבועי קבוע, למשך מספר שעות בכל שבוע, בביתו של המתלונן, שהתגורר לבדו והתמודד עם קשיים שונים ומוגבלויות, אשר זכו להתייחסות נרחבת בהכרעת הדין. הנאשמת סייעה למתלונן בתחומי חייו, זכתה לאורך השנים באמונו, והייתה מעורבת ובקיא באורחות חייו של המתלונן ובחיי האישיים.

במשך שנות עבודתה כמדריכה שיקומית למתלונן, נהגה הנאשמת באופן קבוע לקחת את כרטיס האשראי שלו, ללא הסכמתו, ולמשוך באמצעות כרטיס האשראי, במכשירי כספומט, סכומי כסף מחשבון הבנק של המתלונן, אותם נטלה לעצמה לשימושה האישי ללא הסכמת המתלונן וללא ידיעתו. הנאשמת ניצלה לצרכי הגניבה את האמון שנתן בה המתלונן, ששיתף אותה בקוד הסודי של כרטיס המשיכה שלו.

כחלק מהדרכת המתלונן, נהגה הנאשמת לעבור עם המתלונן על חשבונות הבנק שלו באמצעות מחשב. הנאשמת ניצלה גם את תלותו של המתלונן בה בתחום זה, כדי למנוע ממנו במשך שנים את איתור המשיכות שביצעה בגניבה מחשבונה.

נקבע בהכרעת הדין כי סך הגניבה הצטבר לסכום כולל של 136,000 ₪, אשר הנאשמת משכה ב-62 משיכות ממכשירי משיכה בנקאיים בשנים 2009 - 2014.

עמוד 1

2. הנאשמת כפרה במיוחס לה. במרכז גרסתה, לא הכחישה כי במקרים רבים אכן משכה כסף מחשבוננו של המתלון בכרטיסי משיכה שלו, ואולם על פי טענתה, עשתה זאת בכל פעם לבקשתו של המתלון, שנתן לה את כרטיסו כדי שתמשיך כסף ותעבירו לידיו, כפי שאכן עשתה. עניינים נוספים וצדדיים יותר בגרסה, היו טענתה של הנאשמת כי לא כל המשיכות שיוחסו לה בכתב האישום (70 משיכות) בוצעו על ידה, וכי לא ראוי היה להאשימה בעבירת גניבה בידי עובד, בהיותה עובדת של חברה שמטעמה שובצה לעבוד עם המתלון.

3. לאחר הליך שמיעת ראיות ממושך, הורשעה הנאשמת בהכרעת דין מפורטת בעבירה שיוחסה לה. גרסת הנאשמת נדחתה, ונקבע כי המשיכות הרבות שביצעה מחשבוננו של המתלון, בוצעו ללא ידיעת המתלון וממילא שלא על פי בקשתו, וכי הנאשמת נטלה וגנבה את הכספים לכיסה. עוד נקבע בהכרעת הדין, כי הגניבות שביצעה הנאשמת, מהוות, כנטען בכתב האישום "גניבה בידי עובד", חרף היעדר קיומם של יחסי "עובד - מעביד", כמשמעותם בדיני העבודה, בין הנאשמת למתלון ממנו גנבה. באשר למספר המשיכות ולסכום הכסף שנגנב, נקבע בהכרעת הדין כי הנאשמת אכן ביצעה בגניבה את רוב רובן של המשיכות שיוחסו. בשולי הדברים, לאחר בדיקה מדוקדקת, נותר ספק לגבי מיעוט המשיכות, אשר לגביהן לא ניתן היה לשלול כי בוצעו על ידי המתלון עצמו. אשר על כן הנאשמת הורשעה, מחמת ספק זה, ב63 מתוך 70 המשיכות שיוחסו לה בכתב האישום, ובגניבתם, כאמור, של 136000 ₪.

ראיות לעונש וטענות הצדדים לעונש

ביום 15.9.22 טענו הצדדים לעונש. המאשימה הגישה טיעוניה בכתב, ואילו ההגנה טענה בעל פה.

הצהרת נפגע עבירה

4. מטעם המתלון, מר מ"ס, הוגשה הצהרת נפגע עבירה, על פי חוק נפגעי עבירה. המתלון, בן 78 כעת, מסר במסמך זה כי מעשי הנאשמת הסבו לו נזק כלכלי, בשל גזילת סכומי הגניבה, ואף בשל מניעת ריבית על כספיו במשך השנים. עוד דיווח המתלון על פגיעה נפשית, שהשפיעה על כל מהלכי חייו, כאב וסבל, וחוסר אמון בסיסי באנשים, משהבין כי אדם הקרוב אליו ואשר היה אמור לעזור לו גנב ממנו באופן שיטתי ויומיומי. כתוצאה מהגניבה, חסר היום למתלון לדבריו, כסף כדי לעבור לדור מוגן, ואין ביכולתו להעניק את הסיוע הכלכלי שביקש במקור לתת לילדיו ולנכדיו. המתלון מסר כי לתחושתו, הנאשמת פעלה במתכוון כדי להגביר את אמונו בה ורק בה, תוך הרחקתו מבני משפחתו. המתלון ציין כי הוא מתקשה להתמודד עם פגישות אקראיות בנאשמת, כשהוא נתקל בה בקצרים. המתלון ביקש להשיב לו את כספי הגניבה כדי שיוכל להמשיך הלאה באופן חיובי.

מטעם הנאשמת העידו עדי אופי והוגשו מסמכים.

5. מר דימיטרי אפרצב, ראש מועצת קצרין מאז שנת 2013, בעברו מנכ"ל משרד העליה והקליטה, העיד ואף הגיש מכתב מטעמו. בדבריו התייחס להיכרות רבת שנים עם הנאשמת ועם משפחתה, וציין כי הופתע מאד לגלות את דבר הרשעתה של הנאשמת, המוכרת לו במשך שנים כאדם ישר מאד.

העד העיד בהרחבה על פעילותה החיובית ביותר של הנאשמת, בעבודתה בעשר השנים האחרונות במועצת קצרין, בתפקיד שמורכב ממשיות בשלושה תחומים - קליטת עולים, ייעוץ לאזרח, ושרות לנוער עם צרכים מיוחדים. הנאשמת תוארה על ידי העד כחרוצה במיוחד, כדומיננטית וככזו אשר תרומתה לחברה, ביישוב הקטן, המתמודד עם צרכים בטחוניים וחברתיים, הנה תרומה משמעותית ביותר. ראש המועצה ציין כי הנאשמת זמינה תמיד לכל עניין, בולטת בעניינות ובישירות, ובחיוביות. העד ציין כי תפקודה של הנאשמת בסיוע לעולים חדשים ובעידוד עליה, נודע למרחוק, וכי בקרב העולים ממדינות חבר העמים, הנאשמת היא "מותג" של אמינות ושל מקצועיות, וכי עולים רבים בוחרים להגיע לקצרין דווקא, כי הנאשמת נמצאת שם לסייע בקליטתם, בתפקידה כרכזת קליטה. תרומתה ניכרת, לדברי העד, לחוסן הקהילתי בקהילה המקומית. צוין כי אם תיאלץ הנאשמת לחדול מעבודתה לשם ריצוי עונש, יהווה הדבר פגיעה קשה לקהילה. ראש המועצה ציין כי הנאשמת היא נכס אנושי נדיר למועצה ברבדים רבים. העד ביקש להקל בעונשה של הנאשמת, ולייצר מסגרת שבה לא תורחק מהקהילה, כך שיתאפשר למועצה להמשיך ולשלב אותה בעבודה, גם אם הדבר יתבצע אחר הצהריים או בימי שישי.

כשנשאל על ידי התובעת אם ידועים לו פרטי הרשעתה של הנאשמת, ציין ראש המועצה כי ידוע לו כביכול, כך לשונו, כי מדובר בפרשה כספית, וכי רק ביום עדותו נודע לו מי המתלונן שבו מדובר, וכי מדובר בתושב קצרין. כשנשאל לגבי עמדתו העקרונית לגבי סיטואציה של ניצול תפקיד כדי למעול בכספיו של אדם חלש, השיב ראש המועצה כי הוא מתקשה להאמין שהנאשמת ביצעה את המיוחס לה וציין: "זה נשמע לי דבר נורא שלא מסתדר בהקשר אליה" (עמ' 758 ש' 15), אף הוסיף: "זה נשמע לי הזוי, אבל זו הסיטואציה" ולגבי המתלונן ציין כי יודע מי הוא, וכי מדובר באדם שלא שולט בעצמו, והוסיף: "אנו משקיעים בו הרבה מאד מאמץ" (ש' 19).

6. מר גיל פורת, מנהל המתנסים בקצרין, העיד על היכרות מקצועית וקהילתית עם הנאשמת במסגרת תפקידו. הנאשמת ריכזה מועדון לצרכים מיוחדים בתכנית "צמיד", ושימשה בו בתפקידה במשך שנות עבודה, במסירות ובעבודה קשה. הנאשמת תוארה כעובדת חרוצה המקדימה להתייצב לעבודה, וגם נשאת אחרונה לעזוב לביתה. צוין כי הנאשמת עובדת מתוך תחושת שליחות, ומעוררת השראה בתפקודה הנדיר. העד העיד על קשר מיוחד שהיה לנאשמת עם משפחותיהם של הילדים המוגבלים, והתרשם מסגנונה וממסירותה. למרות שהועסקה בתפקידה בטיפול בילדים עם הצרכים המיוחדים במשרה חלקית מצומצמת, התרשם העד כי הנאשמת נתנה מעצמה ללא גבול, כמי שעובדת במשרה מלאה. גם בתחום קליטת העליה הצטלבו דרכיהם של הנאשמת ושל מנהל המתנס, אשר התרשם כי הנאשמת לקחה את משימת הקליטה כמשימת חייה. מר פורת, כמו קודמו ראש המועצה, העיד כי עולים חדשים מגיעים לקצרין, במיוחד כדי לקבל מהנאשמת מעטפת קליטה שניתנת מצדה במסירות נפש. צוין כי הנאשמת דואגת לעולים החדשים לעבודה ולדירה, וכי היא בפועל "לוקחת אותם ביד" למיצוי השלבים הארגוניים וכדי לסייע להם. העד ציין כי חדר ההמתנה מלא תמיד בקהל המתמין לטיפול של הנאשמת, וכי הוא אינו יכול להעלות במחשבתו ענישה משמעותית שתרחיק את הנאשמת מהקהילה. העד הביע תקווה שהנאשמת לא תורחק.

7. גב' מרב נמר, עד לאחרונה תושבת קצרין במשך 12 שנים, בהן שירת בעלה כקצין צבא בדרגת סגן אלוף. העדה העידה שהכירה את הנאשמת כשעבדה כרכזת גיל הרך במתנ"ס. הנאשמת תוארה כעונו ומשענת משמעותיים לעדה בעבודה ובפן האישי. גב' נמר ציינה כי התרשמה מעבודתה המסורה ביותר של הנאשמת, גם אחרי שעות עבודתה, בקשר עם משפחותיהם של הילדים עם הצרכים המיוחדים במועדונית שריכזה. העדה זקפה לזכות הנאשמת שיפור בשרות של מועצת קצרין, ובתהליכים שנעשו במועצה, בתחום הטיפול באוכלוסייה עם צרכים מיוחדים וגם בטיפול בעולים חדשים. הנאשמת תמיד נרתמה לסייע כל אימת שהתבקשה - בתרגום, בעזרה ובכל צורך. באופן אישי, גב' נמר העידה על סיוע מכל הלב שקיבלה מהנאשמת, אשר לא פעם התייצבה לעזרתה כשנזקקה לסיוע בעת שבעלה נעדר בשל שרותו הצבאי. גם גב' נמר העידה כי היא מתקשה להתייחס לאפשרות שבה הנאשמת תעזוב את קהילת קצרין במסגרת ענישה פלילית.

8. בתה של הנאשמת, גב' דליה טפליצקי, צעירה בת 27, העידה כי עזבה את קצרין למרכז הארץ שם היא משמשת אחות בבית החולים בתל השומר - תפקיד שבו בחרה בהשראת אמה הנאשמת, אשר כל חייה התאפיינה בנתינה ובתרומה לקהילה. דליה העידה כי חונכה בבית לתרום מעצמה. עוד העידה בתה של הנאשמת כי אביה, אשר נכח באולם, עבר בשנים האחרונות אירוע לבבי וניתוח לב, ואף נפגע משני אירועים מוחיים. האב, מר אולג, סובל מאי ספיקת כליות, סוכרת ועלייה במשקל. גם אמה הנאשמת סובלת מסוכרת שכרגע מאוזנת, ומפריצת דיסק, אבל נושאת בעול הטיפול באב, ודואגת לקניות ולהספקת התרופות. העדה העידה כי מצבם הכלכלי של הוריה אינו מזהיר וכי הם תלויים במשכורתה של הנאשמת, אשר מהווה את עמוד התווך של הבית, לשם פרנסה. במשך חייה בבית הוריה, חיו בני המשפחה חיים מחושבים "ממשכורת למשכורת".

9. הוגשו מטעם הנאשמת מוצגים לעונש, בהם תיעוד רפואי שלה ושל בעלה, מכתב שקיבלה משפחתה מהשרה לימור לבנת, עקב הירצחו של אבי הנאשמת בפיגוע, מכתבי הערכה מעולים חדשים אשר הודו לנאשמת על סיועה להם בקליטה בקצרין והפליגו בשבחיה. וכן עותק מכתבה במקומון מהגולן, לגבי הונאת קשישים, אשר הנאשמת מיגרה, כשעמדה על ביטול עסקאות שנעשו במסגרת מעין מזימת עוקץ.

טיעוני הצדדים לעונש

10. ב"כ המאשימה טענה כי מתחם הענישה הנכון נע בין שנתיים לארבע שנות מאסר בפועל, יחד עם ענישה נלווית, פיצויים משמעותיים וקנס. המאשימה ביקשה להציב את עונשה של הנאשמת באמצע המתחם העונשי.

נטען כי העבירות בוצעו במשך שנים רבות, בהן גנבה הנאשמת מהמתלון ללא הפרעה, תוך ניצול תלות ואמון. הנאשמת הייתה במשך שנים הדמות הדומיננטית בחייו של המתלון. צוין כי גניבה בידי עובד פוגעת קשות באמון בנייתן לעובד ואשר הופך את הגניבה לקלה לביצוע וקשה לגילוי. מכאן הענישה המחמירה שנקבעה לצד עבירה זו. הרשעה וענישה מחמירים נדרשים לשם הרתעה ולמען יראו וייראו. נטען כי הנאשמת פעלה בתכנון ובתחכום,

כשהיא מנצלת את בקיאותה באורחות חייו של המתלונן כדי לא להיתפס במעשיה. כשהמתלונן היה מחפש את הכרטיס שלו, אותו היא לקחה, הייתה מוצאת לו את כרטיסו "באורח פלא" ונחזתה בעיניו כמי שמסייעת לו, בעוד שבפועל היתה זו שנטלה את הכרטיס לשם גניבה. למתלונן נגרמו נזקים כלכליים כבדים, העולים על סכום הקרן, ונמנע ממנו שימוש בכסף למטרות שונות. נזק ניכר נגרם ליכולתו של המתלונן לתת אמון באנשים, ולתחושת הביטחון האישי שלו. המתלונן היה ידוע כאדם חסכן ביותר כדרך חיים, וישנה חומרה מיוחדת בגניבה ממי שהייתה אמורה לסייע למתלונן לשפר את חייו בתחום זה. הדברים מגיעים כדי בגידה. המאשימה ציינה כי אמנם היתה זכות לנאשמת לנהל את משפטה, אך יש לזקוף לחובתה את חקירתו המתישה, והמיותרת בחלקה, של המתלונן, אדם בן שבעים ומעלה, על פני 5 ישיבות ארוכות. נסיבה לחומרה יש בניצול מעמדה של הנאשמת ושל כוחה מול המתלונן לרעה. צוין כי המתלונן היה תלוי בנאשמת בכל תחומי חייו, וכי היא ניצלה את תלותו בה ואת מוגבלותו, כמו גם את יתרונה על פניו, לשם ביצוע שיטתי של הגניבות. על רקע חומרת העבירות, ניתן, לדעת המאשימה, לתת משקל מוגבל לדיווחים החיוביים על הנאשמת מטעמים של ממונים ומעסיקים.

טיעוני ב"כ הנאשמת:

11. ב"כ הנאשמת טענה כי **מתחם העונש נע בין מאסר מותנה למספר חודשי מאסר אשר ניתן לרצות בעבודות שרות, וביקשה לגזור עונשה בקצה הנמוך של המתחם, ולהסתפק בענישה מותנית, דרכי פיקוח או כל חלופה שתמנע הרחקה מהקהילה לתקופה ממושכת.**

צוין כי מדובר בנאשמת נעדרת כל עבר פלילי, אם לשתיים, אשר עלתה ארצה ב-1991. אביה של הנאשמת נרצח בפיגוע פלילי בחדרה בשנת 2005, והמשפחה מוכרת כמשפחה שכולה. הנאשמת משקיעה את מאמציה לתועלת הציבור, בתפקידים בהם היא נושאת במועצת קצרין, במתן שרות לאזרח, בקליטת עליה ובעבודה עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים. ביחס למתלונן, צוין כי בשנות עבודתה כמטפלת השיקומית שלו, הייתה תרומתה לחייו חיובית ביותר, והוזכר כי הכרעת הדין התייחסה לכך, והכירה בכך. צוינה עבודתה הטובה של הנאשמת כמדריכה שיקומית בטיפול גם במשתקמים אחרים מלבד המתלונן.

נטען כי מעשי הנאשמת אינם מתאפיינים בתחכום או בתכנון, וכי לא בוצעו מעשים מתוחכמים להסוות את מעשיה, כגון העלמת דוחות בנק. הוזכר כי הנאשמת צולמה במכשירי הכספומט מבצעת משיכות, מה שמצביע על היעדר תחכום ועל עשייה שלא בסתר. לעבירות הגניבה לא צורפה, בניגוד למה שניתן לראות במקרים אחרים, עבירה של זיוף או עבירות נלוות אחרות.

לא מדובר במי שפוטרה על רקע העבירות שביצעה, שכן הנאשמת עזבה את עבודתה בחברה, והפסיקה את הטיפול במתלונן, עוד בטרם התגלו מעשיה.

צוין כי בעבודתה במועצת קצרין, הנאשמת פועלת לסייע לקשישים ולעולים חדשים. הסנגורית הפנתה לכתבה על אירוע משנת 2017 שבו הנאשמת פעלה מול חברה אשר הונתה קשישים, והביאה בפעולתה הנמרצת לביטול עסקאות מכר המאופיינות בעושק ובניצול (הוזכר בסעיף פ לעיל).

נטען כי נסיבותיה האישיות של הנאשמת קשות. אמה נפטרה לאחרונה, והיא מטפלת בדודתה שנותרה בודדה. מצבו הרפואי של בעלה התדרדר, עד שבהווה כמעט ואינו עובד. בחייה התמודדה הנאשמת עם עלייה לארץ,

ועם פרנסה בעבודות קשות שלא על פי הכשרתה המקצועית המקורית, ב"כ הנאשמת ביקשה להימנע מהחמרה עם הנאשמת משיקולי הרתעה, בניגוד לעמדת המאשימה בטיעוני המאשימה לעונש. הסנגורית הפנתה ל"דו"ח דורנר", בו נמצא כי אין קשר בין מאסרים להרתעה, וכי הגורם המרתיע העיקרי הנו הפחד להיתפס. עוד צוין בדו"ח דורנר, כי מאסר ראוי לנאשם אשר יש צורך בהרחקתו מהחברה לשם מניעת עבריינות, וכי הנאשמת, אשר הייתה עצורה יומיים בעת החקירה, ונמצאת בקהילה ללא הגבלות במשך 8 שנים, אינה עונה על הקריטריון, ולא צפוי מפניה סיכון לביצוע עבירות בעתיד.

צוין כי ההגנה החליטה שלא לבקש תסקיר לעונש, עקב עמדתה של הנאשמת כי לא ביצעה את העבירה, ואולם אילו היה מוגש תסקיר, הרי שהיה מציין לטובתה של הנאשמת את תרומתה לחברה, אשר גוברת על כל שיקול לעניין מאסר והרחקה.

נטען כי אין לזקוף לחובתה של הנאשמת את החלטתה לנהל הליך ולעמוד על חפותה.

בית המשפט התבקש להפעיל את סמכותו על פי סעיף 40 יב' לחוק העונשין, המאפשר לתת משקל בענישה לנסיבות מיוחדות, הקשורות לביצוע העבירה, או כאלה הקשורות לנאשם, לשם הקלה בעונש. צוין כי כתב האישום הוגש בשיהוי, למעלה משנתיים אחרי אחרון אירועי הגניבה המיוחסים, וכי מאז הגשתו, בחודש דצמבר שנת 2016, חלפו שנים משמעותיות, בהן הנאשמת שיתפה פעולה והגיעה לכל הדיונים, חרף קשיים עמם נאלצה להתמודד. צוין כי היה קושי להביא לעדות עדת הגנה מסוימת, משתקמת נוספת אשר הנאשמת טיפלה גם בה. נטען כי אין לתת משקל לטענות שהמתלונן טען בהצהרת נפגע העבירה.

דברי הנאשמת

12. הנאשמת העידה על הריגתו של אביה בפיגוע בשנת 2005, ועל מות אמה לאחרונה, חוויות מצלקות וקשות עברה. חרף התמודדות עם אסונות משפחתיים, הנאשמת העידה כי היא אוספת עצמה לשם תפקוד בעבודתה, שם היא מקבלת אנשים בפנים שמחות ולב פתוח, לעשייה יומיומית בעזרה לאחר. במשך 31 שנה עבדה הנאשמת למען הקהילה, ולא פעם, כך דבריה, על חשבון בני משפחתה, מהם ביקשה בדבריה סליחה. הנאשמת ביקשה להקל בעונשה, כדי שתוכל להמשיך ולסייע לאנשים, וצינה כי תקבל בכבוד את הדין.

מתחם העונש לעבירות

גניבה בידי עובד

13. עבירות הגניבה מגינות על הזכות לקניין אישי. רכושו של אדם וקניינו נחוצים לו לקיום חייו, לתכליות מעשיות ולהנאה. החזקה ברכוש השייך לאדם הנה זכות יסוד בסיסית נפרדת ועצמאית, שעומדת בשורה אחת עם הזכות לחרות והזכות לכבוד. גניבה מאדם פוגעת בזכותו על רכושו וביכולתו להנות מרכוש זה ולתכנן את חייו על פי נתוני משאביו.

גניבה בידי עובד פוגעת, בנוסף על הפגיעה הרכושית, גם ביחסי אמון מיוחדים, אשר עובד נהנה מהם, ואשר מאפשרים גישה ללא מחסומים לרכוש פרטי. פגיעה באמון, וגניבה על ידי מי שנהנה מאמון זה, גורמת, בנוסף לנזק הרכושי, גם לעלבון, לפגיעה באמון בבני אדם, ולעוגמת נפש. לגניבה בידי עובד, במקרה זה על ידי עובדת בתחום הטיפול במוגבלים, גם תוצאות רוחב חברתיות זוחלות. מקרים מסוג זה גורמים לפיחות באמון הכללי הניתן לגורמי טיפול ושרות, ומדובר בנזק רחב לחברה. יחסי האמון המהווים כר פורה לגניבה בידי עובד, הופכים עבירות אלה לקשות לחשיפה, ולא פעם, ומקרה זה הנו דוגמא לכך, מבוצעות עבירות אלה על פני תקופה ממושכת, תוך הגדלת הנזק, ותוך ניצול היעדרה של ערנות עקב אמון בלתי מסויג.

נסיבות ביצוע של העבירות

14. הנאשמת הורשעה בגניבה מהמתלון בעשרות מקרים, על פני תקופה של כשש שנים. אני סבורה כי ראוי להתייחס לכלל המקרים, אשר בוצעו על אותו רקע, ובאותן נסיבות, באופן דומה בכל פעם, כאל "אירוע אחד" לשם קביעת מתחם ענישה. הצדדים לא ביקשו לקבוע אחרת וניכר כי פסיקת בתי המשפט במקרים דומים, אליהם אתייחס, בחרה לנהוג באופן דומה. ריבוי המקרים יילקח בחשבון כנסיבה מרכזית לשם קביעת מתחם הענישה.

15. הכרעת הדין פירטה בהרחבה את סממניה של מערכת היחסים שהתנהלה במשך שנים ארוכות, כתשע שנים, בין הנאשמת ובין המתלון. המתלון, גבר שבתחילת ההיכרות עם הנאשמת היה בשנות השישים לחייו, והוא היום מתקרב לגיל 80, היה אז גרוש ואב לילדים בוגרים, שהתגורר בגפו בעיר קצרין. על רקע קשיי השונים, עזב המתלון את קיבוץ עין זיוון שבו היה חבר, וילדיו חיו רחוק ממנו. המתלון הוכר כפגוע נפש, ולכן היה זכאי לסל שיקום, ולסיוע על ידי מדריכה שיקומית. הנאשמת טיפלה במתלון מטעם חברת "דרך הלב" שבה הועסקה. המתלון היה חולה אפילפסיה, שטופל בקביעות בטיפול נויורולוגי ובטיפול פסיכיאטרי תרופתי. הכרעת הדין ציינה באופן מפורט, כי המתלון, שהיה פיזית פעלתני ועצמאי, התמודד עם קשיים בארגון חייו בתחומים בסיסיים של תזונה וניקיון, ובקשיים בקיום קשרים אנושיים וחברתיים. **הנאשמת קנתה תפקיד מרכזי ביותר בחייו של המתלון.** יריעה נרחבת בהכרעת הדין הוקדשה למשקל אישיותה של הנאשמת, שהותירה על כל רושם חיובי ביותר, כאישה אינטליגנטית, חרוצה ונמרצת, על חייו של המתלון. המתלון למד לחבב את הנאשמת ולתת בה אמון, אשר בלט על רקע היעדרם של קשרים חברתיים מרובים עם אחרים.

16. בהכרעת הדין צוין בהרחבה כי קו אישיות בולט ביותר של המתלון, היה עניין חסכנותו הקיצונית, עד כדי צייקנות ממש. בעיה זו היוותה לדעת גורמי הטיפול את מגבלתו המרכזית של המתלון לקיים אורח חיים סביר. המתלון נהג למנוע מעצמו הנאות, ואפילו נמנע מקניית מזון, בשל חסכנות פתולוגית זו, ועקב קושי ממשי להוציא כספים. ניתן לומר כי הגניבה שגנבה הנאשמת מהמתלון, חרף ידיעתה על חרדה שלו להוציא כסף, מהווה "פגיעה בבטן הרכה", באופן ציני ופוגעני ביותר.

17. הנאשמת נפגשה עם המתלון על בסיס שבועי, בחלק מהזמן במשך שש שעות משמעותיות בכל שבוע.

פגישות אלה של הנאשמת עם המתלון היוו במשך שנות הטיפול הארוכות את הקשר האנושי המרכזי אשר המתלון קיים עם אדם כלשהו. צוין בהכרעת הדין כי ילדיו הבוגרים של המתלון היו מודעים לליווי שאביהם מקבל מהנאשמת ולאמון הניכר שהוא נותן בה (פסקאות 17-18). הנאשמת הייתה ברת סמך בעיני המתלון בכל דבר ועניין, והוא העריך את דעתה וסמך עליה ללא עוררין. בהדרגת הנאשמת, המתלון שיפר את תפקודי חייו, ובעצתה התגבר לא פעם על חסכנותו, והוציא כספים לצרכים שונים.

18. מעשי הנאשמת התאפשרו בשל האמון הבלתי מסויג שניתן בה, ותוך ניצול חיבה אישית ותלות, אשר המתלון פיתח כלפיה. לא הייתה מחלוקת כי המתלון היה חשוף בפני הנאשמת לגבי כל ענייניו, גם האינטימיים ביותר, וכי לאור יחסים אלה היא ידעה היטב את מספר המשיכה של כרטיסו ואת המקום שבו הוא החזיק כרטיס זה. האמון הבלתי מסויג של המתלון בנאשמת, והשפעתה הניכרת על חייו, נוצלה על ידה כדי לקחת ממנו שוב ושוב, ללא ידיעתו, את כרטיס האשראי שלו, ולמשוך כספים בהיקף ניכר מחשבוננו.

19. עוד נקבע, כי למתלון הייתה מגבלה להבין בענייני מחשבים ובטפסי בנק, וכי הוא היה תלוי בנאשמת במעקב אחר עניינים אלה. רק עם הנאשמת היה המתלון יושב ליד מחשב וצופה בפרטי הכספים שלו. הנאשמת ניצלה תכונה זו של המתלון כדי להסתיר ממנו, ללא מאמץ מיוחד, במשך שנים, את גניבותיה.

20. את הגניבות גילה המתלון רק אחרי שהנאשמת עזבה את תפקידה, כשהתפטרה מהחברה שהעסיקה אותה, לטובת משרה אחרת במועצת קצרים. חשדו של המתלון התעורר כשביקש ממדריכה שיקומית אחרת, שהחליפה את הנאשמת, לסייע לו בהבנת טפסי חשבון הבנק שלו. רק אז, לראשונה כשהנאשמת לא נמצאת איתו בעת העיון במסמכי הבנק הממוחשבים, זיהה תנועות משיכה חשודות. בהמשך, לאחר שעירב את ילדיו ומאוחר יותר את המשטרה, התברר היקף הגניבות.

21. מידת האמון ורמת התלות של המתלון בנאשמת היו כה גבוהות, עד כי היא הייתה זו שאלה המתלון פנה ראשונה, כשהחל לחשוד שדבר מה אינו כשר בחשבוננו (ראה פסקה 27 להכרעת הדין), וזאת למרות שאז, כאמור, כבר לא עבדה עמו ולא הדריכה אותו. בהכרעת הדין קבעתי לחובת הנאשמת, כי כשהתברר לה שדבר הגניבות עלול להיחשף, היא נקטה בצעדים מגמתיים ובלתי כנים כדי למנוע את גילוי מעשיה. באסרטיביות שאפיינה אותה, הלכה הנאשמת עם המתלון לסניף הבנק שלו, כשהיא פועלת לכאורה לסייע לו בבירור גורלם של הכספים שנגרעו מחשבוננו, תוך ערפול מעורבותה בגניבות. הנאשמת אף ביצעה עם המתלון "חיפוש" מניפולטיבי בביתו, שבו, כך קבעתי, סביר כי שתלה סכום של כסף מזומן לא גבוה בביתו, כדי לשכנעו בקיומה של אפשרות שהוא מבולבל ואיננו זוכר מה עשה עם כספים במזומן שמשך (ראה פסקה 27 להכרעת הדין).

22. הכרעת הדין התייחסה בהרחבה לתחושות האכזבה והפגיעה שחשו המתלון ובני משפחתו לאחר גילוי

הגניבה. גם עובדי חברת "דרך הלב" העידו כי גילוי הגניבות, שעשתה עובדת שנחשבה עד אז עובדת חיונית ביותר, עורר תחושות הפתעה ואכזבה. המתלונן, בעדותו, הגדיר את המעשים **כבגידה מצד אדם קרוב שבו האמין (עמ' 105 ש' 18)**. בהצהרת נפגע העבירה, ציין המתלונן כי נזקי העבירות מלווים אותו עד היום. **את הכסף שנגנב מעולם לא קיבל חזרה**, ואת תחושות הפגיעה באמון הוא חש היטב עד היום. לדבריו, שאותם מצאתי לקבל, נפגעה גם יכולתו לתת אמון באנשים. מצאתי לדחות את טענת ההגנה כי ממילא מדובר במי שהתקשה גם קודם לתת אמון ולקשור קשרים, וכי לכן אין לגניבה השפעה. התרשמתי במשך שעות עדות ארוכות מהמתלונן, ואין לי ספק לגבי הפגיעה הרגשית שספג, ולגבי שחיקה נוספת שנגרמה ליכולתו להאמין בבני אדם, לאחר שנפל קורבן מצד מי שהייתה עבורו דמות קרובה ביותר.

23. מדובר בגניבה שיטתית במספר רב של מקרים, ועל פני שנים ובנזק רכושי משמעותי המסתכם ב-136.000 ₪. הגניבה בוצעה מפנסיונר מבוגר ומוגבל, אשר איננו עתיר נכסים, וצוין כי הוא מתגורר בדירות שכורות. אמנם צוין כי למתלונן הייתה הכנסה קבועה מקצבה שקיבל מתוקף היותו חבר קיבוץ שאותו עזב, וכי לעומת משתקמים אחרים, שאופיינו לרוב בעוני מרוד, היה מצבו הכלכלי שפיר, ואולם מתבקשת מסקנה כי סכום הכסף שנגנב הנו ככל הנראה סכום מהותי ומשמעותי, יחסית להיקף רכושו של המתלונן. בהצהרת הנפגע, ציין המערער כי גניבת הכספים מונעת ממנו להוציא לפועל תכניות שהיו לו לתמוך בילידו ובנכדיו, או לעבור לדיור מוגן, ובדברים אלה יש טעם. כאמור, מדובר באיש אשר התאפיין בחסכנות קיצונית, וביקש להימנע מבזבז כסף. מעדות בתו של המתלונן, מרים, עלה כי היא החליטה שלא לקבל עזרה מאביה לרכישת דירה, למרות ששקלה להיעזר בו, מתוך ידיעה עד כמה קשה למתלונן לוותר על כספיו. גניבה בהיקף גבוה מאדם מחושב וחסכן, המתנהל בצניעות, גרומת לנזק רגשי ולנזק מעשי.

24. תיקון 113 לחוק העונשין, שנועד להבניית ענישה, מנחה, בין היתר, לבדוק את **התכנון שקדם לביצוע עבירה**, (סעיף 40ט(א)(1) לחוק העונשין) וכן את ה **ניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה** (ס"ק (11)). מעשי הנאשמת בולטים בחומרתם בשל הניצול לרעה, שבו ניצלה את כוחה, את מעמדה, ואת יחסיה הקרובים הייחודיים עם אדם מבוגר ומוגבל, אשר היה תלוי בה, לא פחות מכך, ואשר הסיר מולה כל מגננה והגנה, בשל אמונו חסר הסייגים בה. אלמנט התכנון והתחכום גם הוא נתון חמור. התרשמתי אמנם כי ביצוע הגנבות לא היה קשה, לאור האמון המופלג שניתן בה, שאיפשר לנאשמת לקחת את כרטיס האשראי של המתלונן בכל פעם, למשוך בו כסף במכשיר משיכה, ולהחזירו, ללא שהמתלונן חשד או הבחין בכך, 62 פעמים במהלך השנים, אך מדובר, בכל פעם, בהחלטה לגנוב, בנטילת הכרטיס מהמתלונן בדרך של גניבה ותחבולה, ובהחזרתו חזרה בחשאי, ללא המזומנים שניטלו. בכך קיימת מידה של פעלתנות מודעת, אף מידה של תכנון ותחכום. המתלונן התייחס בעדותו לכך שהיו מקרים בהם לא מצא את כרטיס האשראי שלו, שיתף בכך את הנאשמת, שהייתה "עורכת חיפוש" ו"שולפת" להפתעתו את כרטיס האשראי כמו "קוסם שמוציא ארנבת מהכובע" (פסקה 24 להכ"ד). רק בדיעבד הבין המתלונן שבאותם המקרים נוצל כרטיסו על ידי המתלוננת לגניבת כספו. תיאור זה מוסיף להערכה בדבר המניפולטיביות של הנאשמת, ולקביעה כי פעלה אקטיבית להונות את המתלונן כדי שלא יחשוד בה.

25. עוד מנחה תיקון 113 להתחשב בסיבות שהביאו את הנאשם לבצע עבירה (ס"ק 5). בעניין זה ראוי להזכיר שוב, ולכך אתייחס עוד גם בהמשך, כי הנאשמת עמדה כל העת איתן על הכחשת העבירות, וכי גם בהווה, ערב גזירת עונשה, היא עומדת על חפותה. משכך, וממילא, אין לנאשמת טענות לגבי הרקע לגניבות שביצעה, ולא קיים מצידה הסבר שיש בו, אילו התקבל כסביר, אלמנט ממתן ומקל לחומרה שבמעשיה. מתוך הנתונים שהובאו בפני עולה כי הנאשמת ובעלה, שעלו בשנות התשעים מברית המועצות, חיים בעיר קצרין שנים ארוכות. לשניים שתי בנות בגירות. המשפחה התפרנסה ממשכורות צנועות של הנאשמת ושל בעלה, ולא נהנתה מרווחה כלכלית. רקע כלכלי בלתי חריג זה אין בו כשלעצמו להוות הצדקה, או משום גורם מפחית חומרה לגניבות מהמתלון. במקרים רבים בהם דנים בתי משפט בשאלת העונש הראוי למבצעה של עבירות רכוש, מוקדש דיון מעמיק לנתוני הרקע ולסיבות ביצוען של העבירות. בגזירת דין של נאשם ניתן לתת משקל לטענות, אשר לא פעם מתגלות בתסקירים ששרות המבחן מגיש, על קושי של העבריין לחדול ממעשיו, על הפיתוי לגנוב ולמעול, מול יסורי מצפון של הנאשם, על התמכרות או צורך טיפולי אחר, ועוד כהנה ועודות וטענות, אשר במקרים המתאימים ראויים להתייחסות (ודוגמאות לכך ניתן לראות בפסיקה אליה אתייחס). כאן, כאמור, ניתן רק לשער מה גרם לנאשמת לגנוב שוב ושוב, שכן ממנה עצמה לא התקבלה כל עמדה זולת הכחשה מוחלטת. בית המשפט העליון התייחס לשאלה אם יש לבחון אופציה לקיומו של תרחיש עובדתי, גם במקרים בהם הנאשם עצמו אינו טוען תרחיש כזה (ראה ע"פ 511/21, פלוני נ' מ"י, מיום 22.2.22), ולא נשלל כי לגבי קביעת עובדות, על בית המשפט להתייחס לכלל האפשרויות החלופיות, אפילו הנאשם עצמו אינו טוען להן מיוזמתו. בענייננו מצאתי כי הנאשמת ניצלה את מעמדה לשם גניבה בהיקף כספי גבוה מאדם מוגבל אשר היה נתון להשפעתה, ולא ראיתי, בהיעדר כל טענה מצדה, כל נסיבה מקילה, כל הסבר מוסרי או עובדתי, המכתיב לראות את מעשיה בהבנה או בפחיתות חומרה.

26. כפי שצינתי, המתלון בלט, לעומת יתר המטופלים והמשתקמים בהם הנאשמת טיפלה, בכך שלא היה עני מרוד. למתלון היו משאבים כספיים, חשבון בנק, ואף חשבונות חסכון והשקעות, בעוד שמשתקמים אחרים אפילו לא החזיקו בחשבון בנק. ניתן להניח כי על רקע זה נפל המתלון דווקא, ולא מטופלים אחרים שהנאשמת הדריכה, קורבן לגניבה, ואולם בכך אין, כמובן, כל נתון להבנת המעשים הפליליים, או לראותם כבלתי חמורים.

27. ההגנה ביקשה לזקוף לזכותה של הנאשמת את נתונה החיוביים של הנאשמת כמדריכה שיקומית. לא הייתה מחלוקת כי לנאשמת היה תפקיד משמעותי בשיפור חייו של המתלון לאורך שנים משמעותיות בהן הדריכה אותו. תפקיד של מדריכה שיקומית, וטיפול במשתקמים, הנו תפקיד מורכב, המחייב השקעה, סובלנות ואנושיות. התפקיד חייב דיווח בכתב לחברה המעסיקה, ועמידה בפיקוח מצד ממונים, וככל הנראה לא תיגמל במשכורת גבוהה. הנאשמת ביצעה את תפקידה לשביעות רצונם של המתלון ומשפחתו, ולשביעות רצון חברה שהעסיקה אותה, וזאת, כמובן, בתקופה שלא היה ידוע דבר על הגניבות שגנבה מהמתלון. התלבטתי עד כמה, אם בכלל, יש משקל לתפקוד החיובי. היום, כשברור שתפקידה של הנאשמת נוצל על ידה לגניבות בהיקף גבוה, קשה לזקוף לזכותה את התמדתה ואת תרומתה למתלון, למרות שאילולא עניין הגניבות, אשר מטיל על כל שנות עבודתה של הנאשמת צל כבד, הייתה הנאשמת נתפסת כמדריכה טובה מאד למתלון ולמשתקמים נוספים, כפעלתנית יוזמת

וחרוצה. אני סבורה כי אילו נשאל המתלון לעמדתו בעניין זה, היה מוותר בדיעבד על שנות הטיפול, שהסתיימו בעוול גדול ובנזק, חוסך מעצמו את עוקצה של הנאשמת וגם את דובשה, ומדגיש את הפגיעה והבגידה, על פני ההערכה לגבי הסיוע והטיפול. טיפול בקשישים ובמוגבלים כרוך בעבודה קשה ובגישה אנושית וסבלנית. הנאשמת אמנם הוכיחה במשך שנים גישה ראויה, ואולם גם ניצלה ללא מוסר את מגבלותיו של המתלון ואת האמון שניתן מצדו.

28. הנאשמת הכתימה את ענף הטיפול אליו השתייכה, וגרמה להפעלת נהלים קפדניים וחשדניים, אשר רוענו בחברה שהעסיקה אותה, כדי למנוע מצבים נוספים של הפרת אמון ושל פגיעה במטופלים. הנאשמת עברה על כללים ברורים, שהיו עד אז בבחינת תורה שבעל פה, לפיהם יש להקפיד על הפרדה מוחלטת בין מדריך שיקומי לרכושו של משתקם. עובדי החברה, העידו כי הגניבות על ידי הנאשמת שלטלו את המערכת, וכי מאז הונהגו נהלים כתובים מוקפדים ואמצעי ביקורת חדשים. מעשיה של הנאשמת פגעו ברמת האמון הכללית בחברה בה עבדה כלפי עובדים ומדריכים אחרים.

29. לסיכום - מעשי הנאשמת פגעו פגיעה ניכרת בערכים המוגנים, נעשו תוך הפרת אמון מצד אדם מוגבל ומבוגר, ותוך ניצול יחסים טיפוליים, ומעמד של השפעה ניכרת על המתלון. העבירות גרמו למתלון נזק כלכלי מהותי, פגיעה באמון ועוגמת נפש רבה.

רמת הענישה הנוהגת

30. עבירת גניבה בידי עובד נושאת עונש מקסימלי של שבע שנות מאסר הקבוע בחוק.

הענישה שנקבעה במקרים דומים, כוללת ברובם המוחלט של המקרים רכיב של מאסר בפועל שלא בעבודות שרות. בתי המשפט התייחסו לאלמנט ההרתעה המתחייב בענישתם של עברייני גניבה בידי עובד, לנוכח קלות הביצוע של עבירה זו תוך ניצול אמון, שהוא ממאפייניה של העבירה.

31. **ב"כ המאשימה הפנתה למספר פסקי דין, ביניהם פסקי הדין הבאים:**

א. רע"פ 5540/15 **גלוריה נאוי נ' מ"י** (24.8.15) - נדחתה בקשתה לרשות ערעור של המבקשת, אשר נשפטה **לשמונה חודשי מאסר לריצוי בפועל, ענישה נלווית ופיצוי ע"ס 40,000 ₪ למתלון**. מדובר בעובדת משק בית, אלמנה, בת 53 ואם לשבעה, אשר גנבה למעלה ממאה אלף ₪ ממעבידיה, באמצעות שימוש ב71 המחאות שנטלה ללא רשותם. **הנאשמת הורשעה על פי הודאתה, ותסקיר חיובי של שרות המבחן המליץ להסתפק בעניינה בעבודות שרות**. בית המשפט המחוזי דחה את ערעורה, וכאמור, גם ביהמ"ש העליון לא התערב בעונש.

ב. עפ"ג (באר שבע) 56524-10-10 **מ"י נ' ענת דין** (23.2.20). ביהמ"ש המחוזי החמיר בעונשה של

המשיבה, והעמידו על **ארבע שנות מאסר** (תחת 32 החודשים אשר נגזרו בבית משפט השלום). גם **רכיב הפיצוי למתלונן הוחמר לכדי 250,000 ₪**. מדובר בגניבות שביצעה המשיבה מחשבונות בנק של קשיש עיוור, שבו טיפלה ולו סייעה בהתנהלות שוטפת, תוך שניתנה לה גישה לחשבונות הבנק שלו. סך הגניבה הסתכם בכ-550,000 ₪, ואולם בשלבים שונים, המשיבה הפקידה בחשבונות המתלונן למעלה מ-250,000 ₪ שאותם גייסה ממקורות שונים, על מנת שלא להיתפס בגניבותיה. **המשיבה הורשעה על פי הודאתה**. לאותה משיבה עבר בעבירות דומות בגין הרשעה בתיק משנת 2009, בה נשפטה למאסר קודם.

ג. רע"פ 1960/15 **ברוקס נ' מ"י** (24.3.15) נדחתה בקשתו לרשות ערעור של המבקש, אשר נדון לשמונה חודשי מאסר בפועל, תשלום פיצוי בסכום של 75,334 ₪, וענישה נלווית, בגין גניבה בשווי סכום הפיצוי שהוטל, ועבירות נלוות, במסגרת עבודתו בחברה להחזקת מבנים. המבקש **הודה בעבירות**, ועל פי תסקירים שנערכו לגביו, ביצע את העבירות על רקע התמכרות להימורים.

ד. רע"פ 8360/11 **יעל שפיגלר נ' מ"י** (14.11.11) - נדחתה בקשה לרשות ערעור של המבקשת, שנשפטה **למאסר למשך שנתיים** ולענישה נלווית, בגין גניבה בשווי העולה על 360,000 ₪ כעובדת המוסד לביטוח לאומי, יחד עם עבירות נלוות. מדובר בנאשמת ללא עבר פלילי, עם נסיבות קשות, המגדלת לבדה את ילדיה, ואשר הודתה בעבירות בהזדמנות הראשונה.

ה. ת"פ (שלום נצרת) 30780-02-11 **מ"י נ' אליהו** (5.10.11) - **10 חודשי מאסר בפועל** וענישה נלווית הוטלו על הנאשם, בן קיבוץ נעדר עבר פלילי, אשר **הורשע כל פי הודאתו** בגניבת סכום של כ-100,000 ₪, תוך נטילת המחאות במפעל הקיבוצי בו עבד. הענישה הוטלה בניגוד להמלצת תסקיר חיובי. ערעור שהוגש נמחק בהמלצת בית המשפט המחוזי.

ו. רע"פ 3153/10 גיא שבתשילי נ' מ"י (29.4.10) - נדחתה בקשתו של המבקש לרשות ערעור, על עונש של 8 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית שקבע לגביו בית המשפט המחוזי, אשר קיבל את ערעור המאשימה, והחמיר בעונש שהוטל בבית משפט השלום, אשר הסתפק בענישה מותנית. מדובר בגניבת תכשיטים בשלוש הזדמנויות ובשווי של כ-2000 דולר, שביצע המבקש במלטשת יהלומים שבה עבד. המבקש הודה במעשים

32. ההגנה הפנתה למספר החלטות, בהם פסקי הדין הבאים:

א. ת"פ 12939-08-16 **צ'רלי חן נ' מ"י** (1.4.19) - תשעה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שרות, וענישה נלווית, לרבות פיצוי בסך 100,000 ₪, נגזרו על נאשם, בעל עבר פלילי, בגין גניבה בשווי מאות אלפי שקלים ממעבדו, בעל עסק לרהיטים. הענישה ניתנה במסגרת **הסדר טיעון בין הצדדים**, שבמסגרתו הגבילה עצמה המאשימה לטעון לעונש של תשעה חודשי מאסר. בית המשפט נתן משקל

לשיהוי הניכר בהגשת כתב האישום, כשבע שנים אחרי ביצוע העבירות, לאחר שהתיק נסגר מחוסר ראיות, ונפתח מחדש בצעד יוצא דופן.

ב. ת"פ 55576-11-10 מ"י נ' **שושנה עמאש** (3.2.11) - על נאשמת שגנבה כ־5000 ₪ מקשישה תוך שימוש ללא רשות בכרטיס חיוב הוטל - על בסיס הסדר טיעון מוסכם - עונש של מאסר על תנאי. הסכמות בהסדר טיעון אינם מהווים תקדים לשם קביעת רמת ענישה, משנעדר בהם נימוק ודין לגבי שיקולי הענישה, ושעה שלא ניתן לשלול שיקולים מערכתיים או ראייתיים אשר יתכן ונלקחו בחשבון, לא פעם באופן מכריע ומרכזי.

ג. עפ"ג 2148-03-11 **קבאנג נ' מ"י** (2.5.11) - בית המשפט המחוזי הפחית, בהסכמת המדינה, מעונש המאסר של המערערת, והעמידו על שישה חודשים, תחת 18 חודשים. המערערת, עובדת זרה, שגנבה ממעבידה למעלה מ־50000 ₪, השיבה חלק ניכר מהסכום, במסגרת הסדר טיעון שבו הוסכם על ענישה מופחתת, אם תבוצע השבה של כספי הגניבה. הערעור התקבל לאחר שנקבע כי לא ניתן משקל מספק להשבה החלקית, וכי העונש שנגזר חורג מהסדר הטיעון - גם פסק דין זה, אשר מבוסס על הסדר טיעון עונשי לנאשמת שהודתה בעבירות - אינו יפה כתקדים לעניינו.

33. ניתן לעיין גם במקרים הבאים:

א. רע"פ 1524/21 **מרים משיב נ' מ"י** (4.4.21) - ביהמ"ש העליון דחה בקשה לרשות ערעור של המבקשת, אשר ביהמ"ש המחוזי, בהליך ערעור, העמיד את עונשה על **15 חודשי מאסר בפועל** (במקום 24 חודשי מאסר בפועל שנגזרו בבית משפט השלום), ענישה נלווית ופיצויים בסכום כולל של 47,500 ש"ח. המבקשת ביצעה גניבות מחמישה בתים בהם עבדה כעובדת משק בית. באחד המקרים גנבה כרטיס אשראי מקשישה עיוורת בה טיפלה וביצעה בו רכישות. סכומן הכולל של כל עבירות הרכוש לכלל נפגעי העבירה עמד על כ־50,000 ₪. מדובר גם כאן בנאשמת **שהורשעה על פי הודאתה** ואשר התסקיר המליץ לגביה להימנע ממאסר. ניתן משקל לכך שלאותה נאשמת היה עבר פלילי בעבירות דומות, בגין נשפטה בעבר לעונשים קלים.

ב. רע"פ 7714/16 **לילך הרשקו נ' מ"י** (8.5.18) - ביהמ"ש העליון דחה בקשה לרשות ערעור של מזכירת בית ספר, אשר ביהמ"ש המחוזי העמיד את עונשה על **מאסר למשך שנתיים** (תחת עונש של 30 חודשי מאסר שנקבע בבית משפט השלום), קנס, ופיצוי לבית הספר בסך 250,000 ₪. המבקשת לא ערערה כלל על עונש המאסר בפועל, ביקשה בבית המשפט העליון להקל ברכיבים הכלכליים ובקשתה נדחתה. מדובר בגניבה של כ־300,000 ₪ מכספי בית הספר, על ידי הנאשמת ששימשה מזכירה ראשית. הנאשמת הורשעה בהסדר טיעון **והודתה בעבירות**.

ג. דנ"פ 7248/18 **יואל יצחק נ' מ"י** (8.1.19). ביהמ"ש העליון דחה בקשה לדיון נוסף של המבקש, אשר נדון בבית המשפט המחוזי **לעונש של שנת מאסר וענישה נלווית**, בגין גניבה ממעסיק - חברה העוסקת במזון לבעלי חיים, בהיקף של למעלה מ־800,000 ₪. הגניבות בוצעו על רקע התמכרותו של המבקש, להימורים, לשם כיסוי חובות גדולים שצבר. הנאשם, בן 65, אב לתשעה, ללא עבר פלילי, **הודה בעבירות ושרות המבחן המליץ לגביו על ענישה שיקומית טיפולית**. ביהמ"ש המחוזי הטיל עונשו כאמור, וביהמ"ש העליון, ברוב קולות, דחה את ערעורו. הבקשה לדיון נוסף נדחתה כאמור, ובה נקבע כי שיקולי שיקום נלקחו בחשבון בענישה שהוטלה, אשר אינה מכבידה כלל, ושאלת משקלם של שיקולים אלה בענישה איננה עניין לקיום דיון נוסף.

ד. עפ"ג (חיפה) 24126-03-18 **בן לולו נ' מ"י** (10.5.18) - ביהמ"ש המחוזי הפחית את עונשו של המערער ל **10 חודשי מאסר** (תחת 18 חודשים שקבע בימ"ש השלום). מדובר בגניבה בהיקף של מאות אלפי שקלים, תוך מרמה וזיוף שהמערער גנב ממעבידו, עסק להספקת מוצרי חשמל, תוך שותפות עם אחד הלקוחות. המערער בשנות החמישים ללא עבר פלילי, **הודה בהזדמנות הראשונה, ותסקיר שרות המבחן קבע כי ביצע את העבירות על רקע התמכרות להימורים**. המערער **החזיר למעסיק את מלוא כספי הגניבה**. ביהמ"ש המחוזי סבר כי לא ניתן בבימ"ש השלום משקל ראוי להודאתו המיידית של המערער שחסכה שמיעה של תיק מורכב, ולכך שנתוניו השיקומיים טובים מאד, והתערב, כאמור, בענישה, אם כי לא כדי ביטול עונש מאסר בפועל.

ה. רע"פ 9866/17 פלונית נ' מ"י (19.12.17) - נדחתה רשות ערעור של המבקשת, אשר הורשעה על פי הודאתה בגניבה שך מאות אלפי שקלים מהמתנ"ס בו עבדה, ונשפטה **לתשעה חודשי מאסר בפועל**. אותה מבקשת, ללא עבר פלילי, עם נסיבות אישיות קשות ביותר, אם לקטנים במשפחה חד הורית, **השיבה את כל כספי הגניבה**, לאחר שמכרה לשם כך דירת מגורים. שרות המבחן המליץ להימנע ממאסר בפועל. העונש נגזר תוך סטייה לקולא ממתחם העונש, אך צוין בבית משפט השלום כי חומרת העבירה אינה מאפשרת להימנע ממאסר בפועל. ערעורה של המבקשת לביהמ"ש המחוזי נדחה, וכך גם בקשתה לרשות ערעור.

34. לסיכום - עיון בפסקי הדין מגלה גישה מחמירה של בתי המשפט לעבירת גניבה בידי עובד, ולהחמרה משמעותית בענישה, במקרים המאופיינים בניצול של אמון מצד קורבן חלש. נקבע כי יש להחמיר בענישה לשם הרתעת הרבים, בגין עבירה חמורה, הקלה לביצוע וקשה לאיתור ואכיפה. טענתה של הנאשמת, כי מתחם העונש מתחיל במאסר מותנה ומסתיים בעבודות שרות למספר חודשים, אינה מתקבלת על הדעת, ונסתרת לחלוטין בענישה שנקבעה במקרים דומים.

35. התייחסות לנסיבות ביצועה של העבירה, ריבוי המקרים, סכומי הגניבה, הנזק הכלכלי שנגרם, הרקע לביצוע העבירות, ומידתה של הפרת האמון - מביאני למסקנה כי **מתחם העונש לעבירות הגניבה בידי עובד שביצעה הנאשמת נע בין 18 חודשי מאסר לשלוש שנות מאסר, לצד ענישה נלווית, הכוללת פיצוי משמעותי לנפגע העבירה, שאינו פוחת מסך הכסף שנגנב**.

הצבת העונש במתחם העונשי

36. לנאשמת, כיום בת 62 אין עבר פלילי.

הנאשמת עלתה לישראל בשנות התשעים מברית המועצות, והיא מתגוררת במשך שנים בעיר קצרין עם בעלה. בנותיה הבגירות של הנאשמת העידו בהליך זה - האחת, אוולין, העידה במהלך בירור האשמה, ואילו השניה, דליה, העידה כאמור כעדת אופי לגבי מצבה של אמה. ניכרה הערכתן של בנות הנאשמת לאימן, ותפיסתן אותה כאישיות חיובית ביותר הפועלת נמרצות לשם נתינה ועזרה לזולת.

מעדותה של הבת דליה, ומניירת רפואית, עלה כי הנאשמת סובלת ממחלת הסוכרת ומתסמינים נוספים. לאחרונה, על פי מסמך שצורף לתיק לקראת מתן גזר הדין, אובחן נגע בידה של הנאשמת, והיא נמצאת בהליך של בירור עניין רפואי זה.

בשנת 2005 נגדעו חייו של אבי הנאשמת בפיגוע בטחוני, ומשפחתה הוכרה כמשפחה שכולה. אמה של הנאשמת נפטרה לפני כעשרה חודשים, והיא מתמודדת עם הפרידה מהאם, ואף מטפלת בדודתה הקרובה שנותרה בבדידות עם מות אחותה.

בעלה של הנאשמת חולני מאד. היקף עבודתו במפעל מי עדן צומצם.

שוכנעתי כי הנאשמת נושאת בעול פרנסת המשפחה, וכי כליאתה, יחד עם חיובה בתשלום פיצויים בהיקף גבוה, יפגע בה ובבני משפחתה. לצד האמור, יש לציין כבר כעת, כי נתונים אלה אין בהם משקל מכריע, וכי למרות הנזק שנגרם למשפחתה של הנאשמת, הענישה, שהנה תוצאה הכרחית למעשים, היא בלתי נמנעת.

37. כפי שצוין בהרחבה, עדי אופי מקצרין, ראש המועצה, מנהל המתנ"ס ותושבת נוספת שעבדה במערכת החינוך, הרבו לגבי הנאשמת בשבחים, ותיארו אותה כעובדת מסורה ביותר, פעלתנית נמרצת ודומיננטית. כל השלושה ציינו כי הנאשמת תורמת למערך החברתי של מועצת קצרין, לקליטת עלייה, לסיוע לאזרח ולטיפול בילדים עם מוגבלויות, וכי חסרונה, אם תיאלץ לשאת עונש, יורגש, עד כי קשה יהיה למלא את מקומה בעת היעדרה. הורגשה חיבה אישית והערכה כנה מצד עדי האופי לנאשמת, שעבדה לצדם לשביעות רצונם, והוכיחה גישה חיובית ויכולת גבוהה. נתונים אלה יישקלו לטובת הנאשמת, ואולם לצד האמור, לא אמנע מלציין גם תחושת אי נוחות שהותירו העדויות. בעניין זה אתייחס במיוחד לעדותו של ראש המועצה מר אפרצב. ראש המועצה אמנם הצהיר כי הוא מקבל את הכרעת בית המשפט על כך שהנאשמת ביצעה עבירות, אך באותה נשימה גם העיד כי הוא מתקשה להאמין שהנאשמת ביצעה את עבירות בהן הורשעה. ניתן היה להתרשם כי עיניו של ראש המועצה, פוליטיקאי מקומי כריזמטי, שהעיד בלהט לטובת הנאשמת, עיוורות לחלוטין לגבי פגיעה אשר הנאשמת פגעה במתלונן, חוליה חלשה בקהילתו, תושב קצרין גם הוא, קשיש וחולה, שלגביו ראש המועצה הפטיר כי מדובר ב"מי שאינו שולט בעצמו" וכי המועצה "עוזרת לו מאד".

גם העדה גב' נמר ציינה כי אינה יכולה להאמין שהנאשמת ביצעה את העבירות.

התרשמתי כי הנאשמת, אשר מכחישה את העבירות, נהנית מתמיכה רחבה, הערכה ועידוד חברתי, ואילו המתלונן, אשר מראש נפל קורבן לנאשמת בשל חולשתו, חולניותו ופגיעותו, נותר במעמד של קורבן שקוף ודחוי, אשר אזרחים שומרי חוק, ואפילו ראש המועצה שלו, מתעלמים מנזקו ומהעוול שנגרם לו.

38. התרשמותם החיובית של עדי האופי מהנאשמת הולמת ותואמת את הרושם שהותירה גם עלי, כאינטליגנטית ואסרטיבית, כבעלת יכולות וכחרוצה. לצד האמור, מהראיות שהוצגו במשפט ממושך, נותר גם רושם ברור לגבי אישיות מניפולטיבית, המסוגלת לתחכום לשם קידום מטרותיה, ומעניין זה עדי האופי התעלמו, כנראה מחוסר ידיעה, ומהיעדר בקיאות בפרשה. בלטה ההתעלמות של ראש המועצה מההרשעה, ומנכונות בלתי מסויגת להמשיך להעסיק עבריינית מורשעת בתפקיד שכרוך באמון.

39. מאז שהתפטרה מחברת "דרך הלב" שהעסיקה אותה בהדרכת משתקמים, הנאשמת נושאת בתפקידים שונים במועצת קצרין. אקבל כלשונם את הדיווחים על עבודתה הברוכה של הנאשמת לטובת הציבור, ואניח לטובתה כי אכן, כפי שנטען, סייעה רבות לעולים חדשים ולאזרחים במיצוי זכויותיהם, ובמאבקם עם הסבך הביורוקרטי. ואולם מאידך, לא אוכל שלא לתהות אם במקרים בהם תתגלה בפני הנאשמת הזדמנות למעול בכספים, או ליטול רכוש של אחר, ניתן לבטוח בה שתימנע מגניבה חוזרת. גם אם אקבל את טענתה הכללית של ההגנה כי עצם החשש להיתפס מהווה גורם מרתיע לעברייני, ואין לפעול לשם הרתעה בלבד בדרך של כליאה והרחקה - לא שוכנעתי לגבי הנאשמת, אשר לא גילתה כל אחריות או חרטה, שהלקח נלמד על ידה.

40. הנאשמת לא הודתה במעשים, והיא עומדת גם בהווה על חפותה. בהכרעת הדין התייחסתי באופן מפורט לחוסר האמינות שבגרסתה. התרשמתי כי הנאשמת בחרה שלא לסדוק את תדמיתה החיובית, אשר הייתה נפגעת אילו הודתה בפני סובביה על מעשיה. עמידה על חפות היא כמובן זכות בסיסית של נאשם, אשר זכאי לנהל את משפטו, ואולם הנאשמת אינה זכאית להטבה השמורה עם מי שמודה ומגלה חרטה, עם מי שמפנה עצמו לבחינת גורמי טיפול והערכה, ובעבירות כלכליות - אינה זכאית להטבה אשר שמורה למי שמשיב את הנזק או פועל במאמצים להטיב עם קורבן העבירה (ראה סעיף 40א(5) לחוק העונשין, לפיו יש לתת משקל ל"מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה")

41. הנאשמת ניהלה את משפטה לאורך שנים ארוכות. כתב האישום הוגש בסוף חודש דצמבר 2016, וגזר הדין ניתן רק היום, קרוב לשש שנים אחר הגשת כתב האישום. הדיונים בתיק זה נדחו פעמים רבות, מסיבות שונות, רבות מהן נעוצות בנימוקי ההגנה. לטובת הנאשמת יצוין כי הנאשמת עצמה התייצבה לכל הדיונים, ורק מיעוט מבקשות הדחייה נומקו בנסיבותיה שלה. ואולם קו ההגנה שנקטה, ושלפיו ניהלו שתי באות כוחה תיק זה, היה כרוך בחקירות ממושכות מאד, וחייב את המתלונן להעיד על פני חמש ישיבות, שארבע מהן הוקדשו לחקירה נגדית מתישה חוזרנית ולא פעם בלתי עניינית. בתקופת הקורונה, נדחו דיונים רבים, למשך תקופות ממושכות. בשנים אלה חיכה המתלונן, בגילו המתקדם עוד ועוד, לצדק להיראות, והוא עדיין מחכה. טיעוני ההגנה, כי יש להתחשב בשיהוי המאפיין תיק זה, ראוי

היה שלא יטענו. מצאתי, בניגוד לנטען, כי כתב אישום הוגש תוך תקופה סבירה, שכן מדובר בתיק מורכב יחסית, ומאז שהוגש, תרמה ההגנה מאד להימשכותו.

42. ההגנה טענה בטיעוניה לעונש כי יש לקחת לזכותה של הנאשמת את זיכוייה, מחמת הספק, משבע מתוך שבעים המשיכות שיוחסו לה, וכי לכל הפחות על רקע זה יש לקבוע שההליך נוהל לתכלית הולמת. אני דוחה טענה זו, שכן מדובר בקביעה בשולי הדברים. ניתן לשער כי עניין המשיכות שבספק, היה מסתיים בהסכמת הצדדים, אילו הנאשמת הייתה נכונה להידברות ולהודאה במהות העבירות שיוחסו לה. ראיה לכך ניתן למצוא בגישתה של התובעת, עו"ד הדס, שביזמתה מחקה בשלב הסיכומים מספר משיכות בסכומים נמוכים אשר יוחסו לנאשמת, בשל ספק לגביהן. גם טענתה המשפטית של ההגנה, לגבי מחלוקת אם העבירה הראויה הנה גניבה בידי עובד או עבירה אחרת, אשר הוכרעה בהכרעת הדין, הנה טענה אשר כשלעצמה אפשרה הסכמה בין הצדדים או למצער צמצום של מחלוקות.

43. כל אחד ואחד מפסקי הדין שאליהם התייחסו הצדדים בטיעוניהם לעונש, וכן כל אחד מהמקרים אליהם הפניתי אנוכי, עסק בענישה של נאשמים, ובעיקר נאשמות, **אשר הודו במעשים וגילו לגביהם חרטה**. בחלק ניכר מהמקרים נעשתה **השבה של סך הגניבה או של חלקו**. חרף האמור, כפי שפורט, בתי המשפט לא נמנעו לרוב מרכיב של מאסר בפועל, לאור חומרת העבירות.

לעומת הנאשמים בפסיקה שהובאה, הנאשמת לא קיבלה כל אחריות, בחרה להציג בפני כל פסאדה כוזבת של מי שהיא נאשמת לשווא, ואכן, כך דומה, הצליחה לשכנע אנשים, אשר אינם בקיאים בראיות התיק, בגרסתה שהמתלון, חלש זקן ומוגבל, כיזב או התבלבל בהצבעתו עליה כמי שאת כספו גנבה. המשפט נוהל לבירור טענה מתוחכמת, לפיה הנאשמת, שצולמה פעמים רבות מושכת כסף ממכשיר הכספומט, עשתה זאת לבקשת המתלון לשם העברת הכספים לידיה. הטענה נדחתה מכל וכל והנאשמת הורשעה. אילו הודתה הנאשמת במעשים, אילו התנצלה, ולו באיחור, אילו השיבה ולו חלק מכספי הגניבה, ואילו חסכה מהמתלון את העדות המייגעת והחודרנית בבית המשפט, היה בכך צעד ניכר בהקטנת הנזק, ובהערכה לגבי סיכויי השיקום של הנאשמת. בטוחני שהמתלון ובני משפחתו היו, במקרה זה, מגלים ביוזמתם עמדה מתונה ומוחלת כלפי הנאשמת. ואולם הנאשמת לא נטלה אחריות. מדובר בליקוי מוסרי חריף של הנאשמת, אשר הניע אותה לבצע עבירות גניבה חמורות ואשר לא הוסר ולא השתנה גם היום.

44. לא מצאתי כל נימוק המצדיק סטייה ממתחם העונש, וזאת בהיעדרם של שיקולי שיקום מיוחדים.

45. היעדר האחריות, ההימנעות מחרטה ואי השבת הנזק, שוללים לידי את האפשרות להטיל על הנאשמת עונש בתחתיתו של מתחם הענישה. אזקוף לחובתה את גישתה לעבירה ואת הימנעותה מהסרת העוולות להם גרמה.

לטובת הנאשמת אקח בחשבון את עברה הנקי, תרומתה לקהילה המסגרת עבודתה בשכר, תלותם של בני משפחתה בה, והנזק שנגרם להם ממעשיה ומהרשעתה בגינם. אקח גם בחשבון את חווית הכליאה, אשר אין לי

ספק שתהיה עבור נאשמת זו לא קלה, ואולם אין ממנה מנוס.

הימנעות מכליאתה של הנאשמת תהווה אמירה לא ראויה, כי פגיעה חמורה באדם חלש, ברכושו ובאמונו, הנה התנהגות נסבלת אשר ניתן להבליג עליה, ואמירה כזו לא תיתכן.

46. איני מתעלמת מכך שלבקשת הנאשמת, הוזמנה והוגשה בתיק זה חו"ד מטעם הממונה על עבודות שרות, ואולם אין לראות בהזמנת חוות הדעת כשלעצמה כל הבטחה לנאשמת בעניין העונש, וראוי להביא כלשונה, את ההחלטה מיום מתן הכרעת הדין, 27.6.22, שבה נקבעה ישיבת טיעונים לעונש רק ליום 15.9.22:

"על מנת לנצל את זמן הדחייה, לבקשת ב"כ הנאשמת, ומבלי שיהיה בדבר כל אמירה לגבי העונש, אני מורה לממונה על עבודות השרות להגיש חו"ד לגביה"

מיותר לציין כי בעת ההיעתרות לבקשת הנאשמת לקבל חו"ד מטעם הממונה, טרם נתן ביהמ"ש את דעתו למתחם העונש, לרמת הענישה הנוהגת ולטיעוני הצדדים, ולכן, כפי שצוין במפורש, אין לראות בהוראה שניתנה לממונה על עבודות השרות משום נתון שיש לו משקל.

לפיכך, חרף קיומה של חו"ד שמצאה את הנאשמת כשירה לעבודות שרות, מצאתי, כפי שנומק בהרחבה, כי מתחם הענישה אינו מאפשר ענישה בעבודות שרות, וכי נתוניה של הנאשמת אינם הולמים סטייה לקולא מהמתחם העונשי.

47. החלטתי כי יש למקם את עונשה של הנאשמת בחלקו הנמוך של מתחם הענישה ואולם לא בקצה הנמוך. לגבי הפיצוי, המאשימה ביקשה להטיל תשלום של סכום הגניבה לכל הפחות. אני סבורה כי יש לעשות כל הניתן כדי לחסוך מהמתלונן הליך אזרחי בגילו המתקדם, וכי הוא זכאי להשבת כספי הגניבה לידיו. מדובר בכספים בסכום גדול, אשר אילו היו נושאים ריבית והצמדה כדין, היו מזכים את המתלונן, גם ללא פיצוי על עוגמת הנפש ועל נזקים נוספים, בסכום ניכר נוסף, ואולם אמנע מהכבדה כלכלית משמעותית על הנאשמת, שצפויה למאסר משמעותי, ואסתפק בפיצוי הגבוה במעט מסכום הכסף שגנבה.

אני מטילה על הנאשמת את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל למשך 22 חודשים.

ב. מאסר על תנאי למשך שישה חודשים והתנאי הוא כי הנאשמת לא תעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורה מהמאסר עבירות של גניבה בידי עובד או גניבה בידי מורשה.

ג. פיצוי למתלונן מר מ"ס בסך של 140,000 ₪.

ניתן והודע היום ח' חשוון תשפ"ג, 02/11/2022 במעמד הנוכחים.

רות שפילברג כהן, שופטת

ב"כ הנאשמת: אבקש עיכוב ביצוע לאור מצבה הרפואי. קבעו לה MRI ל-10.11.22 ולתאריך 10.12.22 לכירורג כף היד.

ב"כ המאשימה: מתנגדים לעיכוב ביצוע, שב"ס יאפשרו לה לעשות את הבדיקות.

החלטה

ניתן עיכוב ביצוע חלקי לשם התארגנות ועל מנת שהנאשמת לא תפסיד את בדיקת MRI, ובלבד שהנאשמת תפקיד בקופת בית המשפט עד ליום 06.11.2022 שעה 14:00 סך של 5,000 ₪ במזומן להבטיח התייצבות.

מעבר לאמור, לא מצאתי עילה למתן עיכוב ביצוע ממושך יותר בתיק זה הנמשך שנים ארוכות.

הנאשמת רשאית להגיש בקשה לפרוס את תשלומי הפיצוי עד 10 תשלומים, אם רצונה בכך. אם לא תגיש בקשה, עליה לשלם את סך הפיצוי לא יאוחר מיום 02.04.2023.

המאשימה תגיש פרטי מתלונן לשם העברת הפיצוי.

על הנאשמת להתייצב לריצוי עונשה ביום 13.11.2022 עד השעה 08:30 במפקדת גוש צפון של שב"ס, בכלא צלמון.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתן היום, י"ד חשוון תשפ"ג, 08 נובמבר 2022, בהעדר הצדדים.